Årsberetning for Rudersdal Museer 2025

Af museumschef Vivi Lena Andersen

2025 var for Rudersdal Museer et år i fejringens, forandringens og flytningens tegn. 50-året for Vedbækfundenes opdagelse blev fejret med en særudstilling, og efter 41 år på Gl. Holtegård blev fundene flyttet ud for at blive formidlet i det midlertidige Pop-up museum ved Vedbæk Skole, forud for et nyt museum samme sted. Det var også 80-året for Danmarks befrielse, og det blev markeret året igennem med særudstilling på Mothsgården og et rigt arrangementsprogram. På Historisk Arkiv sås den største tilvækst af arkivalier siden kommunesammenlægningen i 2007, hvilket er en af flere årsager til, at et vigtigt arbejde med forbedring af magasinforholdene for Rudersdal Museers samling er sat i gang. Trods store flytteopgaver og et museum for Vedbækfundene, der var lukket i 7 måneder, så blev 2025 et rekordår for Rudersdal Museer i besøgs- og deltagerantal.

Udstillinger på Mothsgården og i byrummet

Som lovet i det forgangne år, så blev 2025 skudt i gang med en genopsætning af fotoudstillingen *MALPLACERET*, der blev vist i to uger i februar i 2024 på Mothsgården. På gæsters opfordring kunne den i 2025 genses i hele februar måned. Udstillingen bestod af gamle, lokalhistoriske sort-hvide fotos i meget stort format med mulighed for at se detaljer i billederne. Med særlig god grund. For alle billederne var manipulerede med indsatte objekter fra nutiden, og beskueren havde så til opgave at finde fejlene. En fornøjelse for hele familien og alle generationer.

Fra marts til oktober blev 80-året for Danmarks befrielse markeret med årets store særudstilling på Mothsgården *Besat & Befriet – Rudersdal i krigen 1949-45*, hvor lokale begivenheder, steder og personer, som var markante for besættelsestiden, blev fremhævet og ledsaget af unika fra Rudersdal Museers samling.

Som en forlængelse ud i byrummet og kommunen blev den midlertidige byrumsudstilling *I krig og kærlighed – Rudersdal i krigen 1940-45* sat op på Majpladsen ved Birkerød Kirke. Den kulturhistoriske festival Golden Days havde i 2025 kærlighed som tema, så udstillingen her fremhævede nogle af de vilkår, som kærligheden havde under krigen og gav eksempler på, hvordan krigen påvirkede kærlighedslivet, når et land er besat og mørkelagt. Efter festivalperiodens afslutning flyttede udstillingen til Nærum, hvor Arkivets og bibliotekets besøgende fortsat kan se udstillingen på græsplænen på Biblioteksalléen.

Årets julestuer på Mothsgården var i november og december med veldækkede juleborde af lokale aktører i form af Tina og Salem Buur fra Nærum Kaffebar, 2. klasserne fra Trørødskolen og Dansk Modelbane Forening. På væggene kunne man læse den klassiske fortælling Peters Jul og nyde fotoudstillingen *Hjem til jul* med lokalhistoriske billeder fra Historisk Arkiv, hvor især motiver med tog og de lokale togstationer var i centrum. Hjertevarm december var et særligt tilbud i anledning af julestuerne, som blev gentaget fra sidste år, hvor der var gratis adgang til Mothsgården og julestuerne, kaffe på kanden, nogen at tale med og lokalhistoriske bøger på bordene hver tirsdag og torsdag i december mellem kl. 13 og 16 for alle, der føler sig alene og savner samvær. For at give flest mulige chancen for at nå forbi julestuerne, var der igen ekstraordinært åbent på Mothsgården alle ugens dage.

Arrangementer på Mothsgården og i bydelene

Året bød på flere gode arrangementssamarbejder med Historisk-topografisk Selskab – Rudersdal. Herunder bogreception for udgivelsen af Rudersdalbogen, som blev fejret af 100 deltagere på Mothsgården den 19. august. En stor dag for foreningen, der i samarbejde med Museet kunne fejre den første lokalhistoriske årbog med navnet Rudersdalbogen, en fortsættelse af Søllerødbogen, der nu dækker hele Rudersdal Kommunes lokalhistorie.

En anden stor dag var den 4. maj, hvor Rudersdal Museer, HISTTOP og Birkerød Bibliotek i samarbejde inviterede til en særlig fejring med alsang på henholdsvis rådhuset i Holte, Vedbæk Kulturhus og Mantzius i Birkerød. Sang og fællesskab var centrale elementer under besættelsen, og denne aften mindedes vi befrielsen i 1945 gennem fællessang, historiefortælling og levende minder fra Rudersdal. Der blev udleveret sanghæfter til de mange deltagere, der på samme tid, tre forskellige steder i kommunen sang og mindedes sammen.

I samarbejde med Søllerød Grundejerforening lagde Mothsgården igen hus og gårdsplads til markering af årets store højtider ved velbesøgte arrangementer i lyset af henholdsvis fastelavn, Halloween og juletræstænding. Juletræstændingen var i år udvidet med endnu flere boder, hvor lokale solgte egne varer. En forlængelse af markedsstemningen fra september måneds høstmarked. SMAG på Rudersdal høstmarkedet i september var igen i år et velbesøgt arrangement på Mothsgårdens forplads trods regnvejr til en start, veloplagt åbnet af Vedbækgarden, der ikke lod sig ryste af regnen. En række af flotte boder bemandet med lokale producenter og deres varer fyldte hele gårdspladsen. Værkstederne Rude Skov deltog i høstmarkedet med håndlavede varer fremstillet af borgere i beskyttet beskæftigelse. Et udvalg af værkstedernes varer bliver fortsat solgt i museumsbutikken på Mothsgården, og indtægterne herfra går ubeskåret tilbage til værkstederne.

Som sidste år bragte Rudersdal Museer julen ud til borgere på pleje- og dagcentrene, i år på Rønnebærhus Dagcenter i Holte. *Jul på Mothsgården* fortjener også at blive oplevet af dem, der ikke kan komme til Mothsgården. Ansatte fra Rudersdal Museer tog julen med på tur til de ældre og læste højt af Peters Jul, viste og fortalte om de lokalhistoriske billeder fra årets fotoudstilling *Hjem til jul* og sang julesange. Rudersdal Museer bidrog også i år med støtte til de frivillige i kommunen, som gør en indsats for at give andre en god jul. I år donerede Museet gaver til heldige deltagere ved to juleaftenarrangementer i Birkerød og Søllerød arrangeret af "Juleaftengruppen Rudersdal".

Året igennem holdt Rudersdal Museers medarbejdere foredrag rundt om i kommunen og guidede på historiske vandringer. Især vandringerne på Ebberødgård er eftertragtede og interessen støt stigende.

Medarbejdere fra alle afdelinger bidrog skiftevis året igennem til at repræsentere Rudersdal Museer ved de større bydelsbegivenheder såsom Vedbæk Kulturnat, Holtedagen, Birkerød Kulturnat, Vedbæk Havnedag og Hop & Rock. Der var i 2025 også kontinuitet i den gode tradition, hvor arkivar Morten Meinert Jensen i samarbejde med Rudersdal Kommune flere gange årligt arrangerer guidede busture rundt i kommunen for nyansatte medarbejdere i kommunen med præsentation af lokalhistoriske seværdigheder.

50-års jubilæum for Vedbækfundene – udstillinger og arrangementer

Det var i 2025 blevet tid til at fejre 50-året for opdagelsen af Vedbækfundene samt flytte fundene med henblik på forskning og arbejdet med et nyt museum i Vedbæk.

Den 8. februar 2025 stod Rudersdal Museer for et forskningsseminar på Københavns Universitet med Vedbækfundene som omdrejningspunkt. Seminaret samlede danske og internationale topforskere i et fuldt auditorium af deltagere og understøttede ambitionen om, at Vedbækfundene fremover skal indgå i et aktivt og internationalt forskningsmiljø.

Den 1. marts 2025 åbnede jubilæumsudstillingen i anledning af 50-året for Vedbækfundene. Udstillingen bestod af tre særudstillinger, som fremhævede fundenes betydning fra forskellige vinkler. Som en del af jubilæet bidrog Vedbæk Skole med elevproducerede modeller, der viste børnenes bud på, hvordan et fremtidigt museum kan se ud. Modellerne blev en del af jubilæumsudstillingen og gav et konkret indblik i børns perspektiver på museumsformidling og arkitektur.

Selve arbejdet med flytning af Vedbækfundene og nedpakning af udstillinger, butik, kontor og kældermagasin foregik i løbet af maj måned. Nationalmuseets konservatorer Louis Lange Wollesen og Trine Wiinblad stod for det store arbejde med at flytte gravene. Alle grave kom sikkert ud af bygningen og ind i lastbilerne, der kørte til Nationalmuseets bevaringsafdeling i Vinge, Frederikssund, hvor de ligger opbevaret til forskningsformål indtil de kan udstilles på det kommende museum. Forud for nedtagningen af den permanente udstilling blev Vedbækfundene dokumenteret digitalt gennem Virtual Reality og 360°-optagelser. Formålet var at sikre, at den gamle udstilling blev dokumenteret og fremover kan bruges i formidling af fundenes historie.

Den 19. november 2025 åbnede Pop-up museum Vedbækfundene med en særåbning for samarbejdspartnere, efterfulgt af offentlig åbning den 21. november. Pop-up-museet fungerer som et midlertidigt museum, der muliggør fortsat offentlig adgang til fortællingen om Vedbækfundene og jægerstenalderens verden. Det fungerer samtidig som en testfase og et udviklingsrum for nye formidlingsformer frem mod et nyt permanent museum samme sted.

I 2025 blev der etableret et formelt partnerskab mellem Projekt Vedbækfundene og Vedbæk Skole. Samarbejdet omfatter indskoling, mellemtrin og udskoling og har haft fokus på fag som historie, håndværk og design, dansk samt udvikling af helt nye valgfag. Den 12. september var der fernisering for 7. årgang fra Vedbæk Skole, hvor elevernes malerier til Pop-up museum Vedbækfundene blev præsenteret.

50-året for opdagelsen af Vedbækfundene smittede også af på Folkeuniversitetets program. Sammen med museumsinspektør på Museum Nordsjælland Ole Lass Jensen gennemførte leder af Vedbækfundene Anne Birgitte Gurlev i oktober og november foredragsrækken *Stenalderjægerne i Vedbæk og Nivå* afviklet på Kulturcenter Mariehøj.

Rudersdal Museer i medierne

Rudersdal Museers vigtigste kommunikationsaktiviteter foregik gennem presseindsatser, på sociale medier og på museets hjemmeside. Museets nye kommunikationsansvarlige Natasha Dyasi Kleinschmidt kom igennem med en lang række artikler og omtaler i Rudersdal-avisen og Frederiksborg Amts Avis. Derudover har også TV 2 Kosmopol, DR P1, P4, P5, dr.dk, Rudersdal TV og forskellige podcasts dækket Rudersdal Museer i årets løb, og det var især udviklingen i Projekt Vedbækfundene, der interesserede de landsdækkende medier i 2025. Inden Vedbækfundene på Gl. Holtegård blev flyttet, fik den gamle udstilling en særlig form for forevigelse gennem modemagasinet Eurowoman, som ønskede at bruge udstillingerne som baggrund til en modereportage. Det blev til

flotte billeder fra Vedbækfundene, med en fotomodel fløjet ind fra Paris, i april måneds udgave af Eurowoman.

Det blev også året, hvor antallet af følgere på facebook forøgedes samtidig med, at Rudersdal Museer fik sin egen profil på LinkedIn. Herigennem kan Museet få større opmærksomhed og skabe endnu mere værdi i kultursektoren. På hjemmesiden for Vedbækfundene blev der skabt en særlig indgang til Projekt Vedbækfundene, så der fremover løbende kan lægges nyt om projektet op her.

Nye genstande til samlingen

I forbindelse med overtagelsen af BLAMs samling har Museet også overtaget godt 160 malerier med relation til Birkerød og omegn, herunder et maleri i en imponerende størrelse. Maleriet, der måler 280 cm i bredden og 190 cm i højden, er malet i 1921 af Axel Bredsdorff (1883-1947), og motivet forestiller den gamle kro i Birkerød set fra Majpladsen, med kirken til venstre og Hovedgaden til højre. Maleriet har fra 2000-2007 hængt i det store lokale på Birkerød Kro.

En anden fin tilføjelse til samlingen var et maleri forestillende væveren fra Høsterkøb. For et par år siden modtog Museet en større samling fra netop væveren Andreas G. Jensen i Høsterkøb, deriblandt den væv, som væveren bruger på maleriet.

Endelig bør en anden interessant tilføjelse til samlingen fremhæves. 61 tidskapsler fra 1996. I 1996 var København europæisk kulturby, og det smittede af på kommunerne i Storkøbenhavn. Der blev søsat et ambitiøst projekt, hvor borgere kunne indkapsle tiden og hverdagslivet i en gennemsigtig beholder. I alt blev 1.000 tidskapsler fyldt af omkring 20.000 borgere. I Søllerød stod Museet for udstilling af de tidskapsler, der blev produceret i vor kommune, hvorefter alle tidskapslerne blev samlet og udstillet på Københavns Rådhus i november 1996. Efter at Københavns Museum udstillede tidskapslerne i 25-året for deres tilblivelse, besluttede de at distribuere kapslerne tilbage til de relevante kommuner og museer. Derfor modtog Rudersdal Museer de 61 tidskapsler skabt af lokale skoler, børnehaver, familier, foreninger, klubber, kirker, virksomheder og mange flere. Tidskapslerne runder 30 år i 2026, hvor de vil blive udstillet på Mothsgården.

Nye arkivalier til samlingen

Selv om den digitale udvikling ofte får skylden for, at verden bevæger sig med en foruroligende hast, er det faktisk sjældent, at arkiveringen af kommunens digitale administrationssystemer går stærkt. Processen fra den første aftale om arkivering til at vi råder over de mange arkivalier, trækker ofte ud i flere år. Sådan har det dog ikke været i 2025. Tre systemer er blevet færdiggjort og godkendt, og yderligere tre er afleveret til den endelige test, inden de forhåbentlig kan afsluttes i begyndelsen af 2026. For borgerne betyder det, at Arkivet nu kan besvare spørgsmål om PPR-sager tilbage fra 1999, og fra næste år forventes de centrale systemer for sundhedsplejen og hjemmeplejen også at være tilgængelige.

Arkivets samling af kommunale papirarkivalier voksede også i 2025, da Rudersdal Kommunes Sociale Myndigheder og Rådgivning, skoleområdet og sundhedstjenesten afsluttede en aflevering af deres resterende papirarkivalier. Denne tilvækst på knap 300 hyldemeter betyder, at Arkivet nu er bedre rustet til at besvare de mange henvendelser fra borgere, der ønsker indsigt i deres egne børnesager, eller som ikke kan finde deres afgangsbevis fra folkeskolen.

Også på det lokalhistoriske felt ekspanderede Arkivet i 2025. Vores projektmedarbejder Søs Vollstedt Christensen har brugt det meste af året på at registrere og ompakke samlingerne fra Birkerød Lokalhistoriske Arkiv og Museum (BLAM). Resultatet kan ses på arkiv.dk, hvor man nu kan søge i BLAMs store mængde arkivalier. Vi vil gerne sige tak for det gode samarbejde gennem årene med de frivillige fra BLAM og for den fine overlevering af materialet. Selv om man fra 2026 ikke længere kan besøge BLAMs tidligere lokaler i Cathrinelyst på Vilhelm la Cours Vej, er materialet stadig tilgængeligt for interesserede brugere gennem kontakt til Historisk Arkiv i Nærum og online på arkiv.dk.

Øget pladsbehov til genstande og arkivalier

2025 har været et år, hvor Arkivet har oplevet en betydelig vækst. BLAMs samling og den sidste store aflevering fra Rudersdal Kommune er på i alt knap 500 hyldemeter arkivalier. En tilvækst, der kun overgås af perioden 2006–2007, hvor Arkivet blev oprettet som kommunearkiv og modtog kommunalt materiale fra Søllerød og Birkerød Kommuner.

Dette kræver naturligvis mere plads, og derfor arbejdes der aktivt for et nyt magasin på Skovlytoften i Øverød. Bygningerne er dog langt fra nye; de er oprindeligt opført som køleskabsfabrikken Danmax, der åbnede i 1959. De gamle bygninger skal i samarbejde med Museernes

Grønne Akademi omdannes til et lavenergimagasin, der kan rumme betydelige dele af både Historisk Arkivs og Rudersdal Museers samlinger. Projektet fortsætter i 2026, hvor renoveringen af de første etaper er planlagt. Hermed er et væsentligt skridt taget til at opfylde ønsket om at kunne samle alle samlingerne ét sted – og i lokaler, der er egnet til magasinformål. Dette vil sikre bevaringen af såvel arkivalier som genstande for eftertiden.

Bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer

Museets samarbejde med Rudersdal Kommunes byplanafdeling om bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer blev i år udvidet. I forbindelse med forarbejdet til to nye lokalplaner for henholdsvis et område i Kajerød og et område i Bistrup blev der arrangeret indledende borgermøder for områdets beboere. For at give et indblik i områdernes kulturhistorie og særpræg stod Arkivet for en byvandring og et oplæg på de to borgermøder. Det er planen at fortsætte denne praksis i arbejdet med kommende lokalplaner. Derudover har vi fortsat samarbejdet med kommunens driftsområde om gravminderegistrering og bevaring af gravminder og kirkegårdsmiljøer.

I 2026 venter et stort arbejde med genregistrering af bygninger i Rudersdal Kommune med en eksisterende middel bevaringsværdi. Den skal danne grundlag for en fremtidig temalokalplan og sikre bygningers og områders særlige karakter og identitet ud fra deres arkitektoniske og miljømæssige værdi. Et arbejde som Rudersdal Museer bidrager til med kulturhistorisk indsigt. Sikringen af vor smukke egns bygningsværker og bevaringsværdige bymiljøer prioriteres højt på Museet.

Rudersdal Museer i tal

Imponerende 18.792 personer besøgte Rudersdal Museers udstillinger og arkiv og deltog i arrangementerne i 2025. Det overgår året før, der ellers også var rekordår. I 2023 lå besøgs-/deltagerantallet på 15.268. I 2024 var det steget til 16.691. For i 2025 at stige til 18.792. Dette til trods for, at museet Vedbækfundene var lukket i syv af årets måneder.

Til rekordåret skal tillægges de mange, som mødte museet og arkiv gennem de skiftende pop-up-udstillinger i byrummene rundt om i kommunen. Så kontakttallet, mennesker der møder

lokalhistorien gennem Rudersdal Museers aktiviteter og formidlingsplatforme, er reelt langt højere. Det flotte tal for 2025 skal især findes i velbesøgte arrangementer både på og udenfor museerne.

For Vedbækfundenes vedkommende var 2025 det sidste år med undervisning i den gamle udstilling på Gl. Holtegaard – og samtidig det første år med undervisning i den nye udstilling i pop-up museet i Vedbæk. I den gamle udstilling fik 19 skoleklasser og 23 børnehavegrupper undervisning i årets start, inden dørene lukkede for sidste gang i april. Børnehaver i Rudersdal Kommune, Gentofte Kommune, Hørsholm Kommune og Lyngby-Tårbæk Kommune blev inviteret gratis formidlingsbesøg i det nye Pop-up museum inden jul, så de kunne se de nye omgivelser og høre om undervisningsmuligheder for børnehavegrupper. 18 børnehaver nåede at komme på besøg. En del af de besøgende børnehaver bestilte i forbindelsen med invitationen egentlige undervisningsbesøg på Pop-up museet i 2026 for deres børnehave. Det nye Pop-up Museum og den nye placering tæt på Vedbæk Maglemose giver muligheder for udvikling af nye undervisningsforløb.

Samlingen er arkivets hjerte, men den er mest synlig for de brugere, som selv opsøger arkivet. Tendensen har gennem flere år været, at færre og færre møder personligt op på arkivet, mens flere og flere henvender sig telefonisk eller pr. mail. I 2025 var der således 165 arkivgæster på læsesalen, hvilket er 80 færre end året før, mens 447 henvendte sig til arkivet på anden vis – 100 flere end sidste år. Mens antallet af borgere, der henvender sig af egen drift, har været nogenlunde konstant, er antallet af borgere, som har nydt godt af arkivets mange omvisninger, busture, foredrag og øvrige arrangementer på tværs af Rudersdal Museer, steget markant.

Årsværk og ansatte

I 2021 havde Rudersdal Museer 9,2 årsværk. I 2022 var det 7,3 årsværk, og i 2023 var der yderligere en lille reduktion til 7,0. I 2024 var antal årsværk steget til 8,4. For hele 2025 er der samlet præsteret arbejdstimer svarende til 10,1 årsværk. Dette ligger over driftsnormen, da der har været mulighed for midlertidigt at øge antallet af ansatte på baggrund af ekstraordinære midler til projekt Vedbækfundene og til gennemgangen af det tidligere Birkerød Lokalhistoriske Museum og Arkiv. Der har udover de oplistede nedenfor været 1 i ulønnet jobprøvning samt 1 specialestuderende tilknyttet Rudersdal Museer i 2025.

Antal og fordeling af ansatte i 2025 ved Rudersdal Museer

På tværgående administration, samling, formidling og projekter:

5 fastansatte og 1 projektansat

På Mothsgården:

2 fastansatte, 1 projektansat samt 7 timelønnede studentermedhjælpere

På Historisk Arkiv for Rudersdal Kommune:

2 fastansatte, 1 fast studentermedhjælper og 1 projektansat

På Vedbækfundene:

1 fastansat, 1 i frikøbsvikariat, 1 projektansat samt 9 timelønnede studentermedhjælpere

Besøgstal for Rudersdal Museer 2025

Mothsgårdens faste udstilling og særudstillinger

Voksne: 2.615. Børn: 880

I alt: 3.495

Mothsgårdens faglige arrangementer

Voksne: 1.491. Børn: 472

I alt: 1.963

Mothsgårdens café og butik

Voksne: 1.133. Børn: 144

I alt: 1.277

I alt for Mothsgården: 6.735

Vedbækfundenes faste udstilling og særudstillinger*

Voksne: 1.758. Børn: 1.726

I alt: 3.484

Vedbækfundenes faglige arrangementer*

Voksne: 869. Børn: 606

I alt: 1.475

Vedbækfundenes butik*

Voksne: 71. Børn: 5

I alt: 76

I alt for Vedbækfundene: 5.035

**Bemærk: Vedbækfundene var lukket som besøgssted fra 1. maj til 22. november 2025 ifm. med flytningen fra Gl. Holtegaard til Vedbæk, hvorfor besøgstallet i 2025 er lavere for Vedbækfundene end normalt.*

Historisk Arkiv for Rudersdal Kommune

Henvendelser (Voksne): 447

Brugere på læsesalen (Voksne): 165

I alt for Historisk Arkiv: 612

Faglige arrangementer uden for museer og arkiv

Voksne: 4.881. Børn: 1.529

I alt for faglige arrangementer udenfor museer og arkiv: 6.410

Total i alt på og udenfor museer og arkiv i 2025:

18.792 besøgende, brugere og deltagere